

קונטרס

מַרְבֵּה צְדָקָה

יבאר מעלת הזוכה לתן צדקה, שעל-ידי-
זה פותח לעצמו פתח בשמים, ונמשך עליו
חסד ורחמים מלמעלה, ונמתקים ממנו כל
הדינים.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

תכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אָמְרוּ (בְּבֹא
בַתְּרָא י.): גְּדוּלָה צְדָקָה שְׁמַקְרֶבֶת אֶת הַגְּאֻלָּה, שְׁנֵאמַר
(יְשַׁעְיָה נו): "כֹּה אָמַר ה', שְׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה, כִּי
קְרוּבָה יִשׁוּעָתִי לָבֹא, וְצְדָקָתִי לְהַגְלוֹת". וְלִכֵּן צָרִיכִים
לְהִרְבּוֹת בְּצְדָקָה וְלַעְזֹר לְעַנְיִים, אֲשֶׁר אֵין עוֹד מְצוּה
יֹתֵר גְּדוּלָה מְזוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים (מִדְּרַשׁ מִשְׁלֵי יד,
סִימָן ה'): בֹּא וּרְאֵה כִּמָּה הוּא גְּדוֹל כְּחֵה שֶׁל צְדָקָה,
שֶׁהִיא נְתוּנָה בִּימֵינוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנֵאמַר
(תְּהִלִּים מח, יא): "צְדָק מְלֹאָה יְמִינֶךָ"; גְּדוּלָה צְדָקָה, שְׂבִיבָה
נִשְׁתַּבַּח הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּשַׁעַה שִׁיבִיא תְּשׁוּעָה
לְיִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר (יְשַׁעְיָה סג, א): "אֲנִי מְדַבֵּר בְּצְדָקָה רַב
לְהוֹשִׁיעַ"; גְּדוּלָה הִיא הַצְּדָקָה, שֶׁהִיא מַנַּחֵת כְּבוֹד
וְחַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ, שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי כא, כא): "רוֹדֵף צְדָקָה
וְחֹסֵד, יִמָּצֵא חַיִּים צְדָקָה וְכְבוֹד"; רוֹדֵף צְדָקָה וְחֹסֵד
בְּעוֹלָם הַזֶּה, יִמָּצֵא חַיִּים, צְדָקָה וְכְבוֹד לְיוֹם הַדִּין; וְלִכֵּן
מִי שְׁחַנְּנוּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכֶסֶף, יִרְבֶּה בְּצְדָקָה
לְעַנְיִים.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תתכ)

קונטרס

מַרְבֵּה צְדָקָה

א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְזַכֵּר, שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא מְחַיֶּה וּמְהַיֵּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוֹמֵם,
צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֵצִים אֱלֵקוֹת. וְדַבֵּר זֶה צְרִיכִים
לְהַחֲדִיר הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּלֵב. עַד שִׁיְהִי בְרוּר לְאָדָם שְׂאִין
בְּלִעְדוֹ יִתְבַּרֵךְ. וּכְשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּעֵצְמוֹ יְדִיעוֹת אֱלוֹ,
שֶׁהַכֹּל זֶה אֱלֵקוֹת וְאֱלֵקוֹת זֶה הַכֹּל, אֲזִי נִשְׁתַּנֶּה כָּל
טְבָעוֹ; כִּי בְּאֵמֶת אֲנַחְנוּ רוֹאִים, שֶׁטְבָע שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא
מֵלֵא רְשָׁעוֹת וְאַכְזָרִיוֹת, וְאֵינָנו רוֹצֶה לְעֹזֵר לְזוּלָתוֹ, יֵשׁ
לוֹ רֵעַ לֵב וְאֵינָנו מְעַנֵּן לְסִיעַ לְרַעְהוּ. וְאִם מְבַקְשִׁים
מִמֶּנּוּ צְדָקָה — לֹא יִתֵּן, כִּי יֵשׁ בּוֹ אַכְזָרִיוֹת. וְאָמַר רַבֵּנוּ
ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ד'), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְשַׁבֵּר אֶת
הָרֵעַ לֵב שֶׁלוֹ, אֶת הָאַכְזָרִיוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ לְבוֹ, וְלִתֵּת
צְדָקָה. וּבְאֵמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (אָבוֹת ב', ז'): מַרְבֵּה
צְדָקָה — מַרְבֵּה חַיִּים; מֵה זֶה חַיִּים? שֶׁאָדָם חַי עִם
הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עִם חַי הַחַיִּים, זֶה נִקְרָא חַיִּים. אִם

אָדָם אֵינוֹ מַכִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵינְנוּ מְרַגֵּישׁ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵין זֶה נִקְרָא חַיִּים. בְּשִׁבִיל זֶה אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכּוֹת יח:): רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים; כִּי בְּרַגַע שְׁאָדָם אֵינְנוּ מַכִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא מְסַתּוּבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם כְּמֵת, אֵין לוֹ תַכְלִית בַּעֲבוּר מַה לְחַיּוֹת, הוּא רוֹאֶה רַק מֵר וְחֶשֶׁף, אֲבָל כְּשִׁזּוּכָה וּמְרַגֵּישׁ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי אוֹר לוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים קלט): "גַּם חֶשֶׁף לֹא יַחֲשִׁיף מִמֶּנּוּ"; כִּי בְּרַגַע שֶׁנִּתְגַּלֶּה לְאָדָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה אִתּוֹ, עֲמוֹ וְאֶצְלוֹ — זֶה נִקְרָא חַיִּים, זֶה נִקְרָא אוֹר, זֶה נִקְרָא שְׂמֵחָה. לְזֹאת כְּתוּב בְּשִׁלְחַן עֲרוּף (הַלְכוֹת צְדָקָה, סִימָן רמז, סְעִיף א'): מִצְוֹת עֲשֵׂה לִתֵּן צְדָקָה כְּפִי הַשְּׂגֵת יָדוֹ; וּמְאֹד מְאֹד צָרִיף הָאָדָם לְהִזְהַר בָּהּ יוֹתֵר מִכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה, כִּי אֶפְשָׁר שְׁיִבּוֹא לִיַּדֵּי שְׁפִיכוֹת דָּמִים, שְׂיִמּוֹת הָעֲנִי הַמְּבַקֵּשׁ — אִם לֹא יִתֵּן לוֹ; כָּל-כֶּף הַחֲמִירוֹ בְּצְדָקָה, עַד שְׁאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּתוּבוֹת סח:): כָּל הַמַּעֲלִים עֵינָיו מִהַצְדָּקָה, כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה; מִהִי עֲבוּדָה זָרָה? אֱלֹהִים אֲחֵרִים; שְׂאֵינְנוּ שְׂמִים לֵב, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה אִתְּנוּ, עִמָּנוּ וְאֶצְלָנוּ, וְאֵין טֹבֵעַ כָּלָל, אֵין מִקְרָה, אֵין מִזֵּל, הַכֹּל בְּהַשְּׂגָחָה פְּרֻטִית, אֲלֹא בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיוֹן, נִתֵּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רְשׁוֹת לְהַקְלִפוֹת וְהַסְטָרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם גַּם נִבְרָאוּ מִמָּנוּ יְתִבְרֵן, שְׂיִהְיֶה לָהֶם כַּח לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת אוֹרוֹ

מְרֻבָּה צְדָקָה

קצט

יִתְבַּרְךָ. וְזֶה הַנְּסִיּוֹן הַכִּי קָשָׁה, שְׂיִישׁ לְאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, שְׂמַנְסִים אוֹתוֹ לְהִיכֵן יְבָרַח בְּעֵת צָרָה — אִם לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אוֹ יִמְשֹׁךְ עֲצָמוֹ לְטַבֵּעַ? ! לְזֹאת אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּבֹא בַתְּרֵא י.): גְּדוּלָה צְדָקָה שְׂמַקְרֶבֶת אֶת הַגָּאֹלָה. מַה תְּהִיָּה הַגָּאֹלָה? שְׂיִתְגַּלֶּה לְעֵינַי כָּל, שְׂהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַיֶּה וּמְהַיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כָּלָה, וְכָל אֶחָד יִרְגִישׁ שְׂהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה אִתּוֹ, עֲמוֹ וְאֶצְלוֹ, וַיִּדְבֵּר אֵלָיו כַּאֲשֶׁר יִדְבֵּר אִישׁ אֶל רַעהוֹ, וַיִּרְגִישׁ אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וַיִּהְיֶה מִזִּיו הַשְּׂכִינָה. אֵיזָה יִפִּי הוּא זֶה! אֵילוֹ חַיִּים הֵם! — כְּשֶׁאָדָם יִרְגִישׁ רַק אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְעַל זֶה נֹאמֵר (יִשְׁעִיָּה סד, ג): "עֵינַי לֹא רָאִתָּה אֱלֹקִים זּוֹלְתִיךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה"; אָדָם — כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּלָבוֹשׁ הַגִּשְׁמִי, אֵינּוּ יְכוּל לְתַאֵר מַה זֶה אוֹר רוּחָנִי, מַה זֶה רוּחַנִיּוֹת אֱלֹקוֹת? ! אֲבָל בְּזֶה שְׂאָדָם עוֹזֵר לְשָׁנִי, נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, בְּזֶה הוּא מְגַלֶּה אֶת טְהַר לְבָבוֹ, שְׂיִישׁ לוֹ רָגֵשׁ לְזוּלָת, כִּי הָרִי מְסִיעוֹ; רוֹאֶה עָנִי — מְאֹכִילֵהוּ מִשְׁקָהוּ, מְלַבִּישׁוֹ, עוֹזֵר לוֹ כְּכֹל יְכַלְתּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְתַגַּלֶּה גַם עָלָיו הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. לְזֹאת, בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהַזְהֵר מְאֹד בְּמַצּוֹת צְדָקָה. וְכָתוּב בְּזִהָר (וַיֵּרֵא קד): מִי שְׂהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵבּוֹ — שׂוֹלַח לוֹ מִתְּנָה עָנִי; וְלִכֵּן אִם בָּא עָנִי לְפָתַח בֵּיתְכֶם, תִּרְאוּ לְקָרְבוֹ מְאֹד, וְאַל תִּאמְרוּ לְיִלְדִים, לְכוּ לְדַלֵּת וְתִאמְרוּ: "הָאֲבֹא לֹא בְּבֵית", אוֹ

"הָאָמָא אֵינָהּ בְּבֵית", כִּי חֵס וְשְׁלוֹם, זֶה יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם וְלִקְרוֹת. כִּי כָּף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּמוּרָה טז.): בְּשַׁעַת שְׁעָנֵי הוֹלֵךְ אֶצֶל בַּעַל-הַבַּיִת וְאוֹמֵר פְּרִנְסָנִי, אִם מִפְּרִנְסוֹ — מוֹטָב, וְאִם לָאוּ: עָשִׂיר וְרֵשׁ נִפְגָּשׁוּ, עוֹשֶׂה כָּלֵם ה', מִי שֶׁעָשָׂא עָשִׂיר לְזֶה, עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עָנִי, עָנִי לְזֶה — עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עָשִׂיר. הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְהַפֵּךְ, לְמַחֲרַת הָעָנִי הַזֶּה יוֹשֵׁב בְּאַרְמוֹנוֹ, וְהָעָשִׂיר צָרִיךְ לִילֵךְ וּלְחַזֵּר עַל הַפְּתָחִים. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהִזְהַר מְאֹד בְּכַבוֹד עָנִי, וְתִרְבוּ בְּצְדָקָה, כִּי מִי שֶׁמְרֵבָה צְדָקָה — מְרֵבָה חֶסֶד בְּעוֹלָם; וּבְכָרַע שֵׁישׁ חֶסֶד בְּעוֹלָם, מִמְּשִׁיכִים אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּעוֹלָם. מִדּוּעַ בְּנֵי-אָדָם אֵינָם מְרַגְּשִׁים אֶת הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא? כִּי אֵינן חֶסֶד. אֶחָד אֵינּוּ רוֹצֶה לְעֹזֵר לְזוּלָתוֹ, כָּל אֶחָד יֵשׁ בּוֹ אֲנוּכִיוֹת, וְאֵת זֹאת צְרִיכִים לְעַקֵּר מֵאַתְּנוֹ, שֶׁנִּחְדַּל אַחַת וּלְתַמִּיד לְחַשֵּׁב רַק מֵעַצְמֵנוּ, וְלִדְאֹג רַק לָנוּ. הַגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנִּזְכָּה לְהִרְבּוֹת בְּצְדָקָה, לְעֹזֵר לַיהוּדִים אַחֲרֵים, לְגַמֵּל חֶסֶדִים עִם כָּל יְהוּדֵי וְלִתֵּן לוֹ צְדָקָה. אֲשֶׁר בְּזֶה אֲנַחְנוּ מִמְּשִׁיכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם; הֵינּוּ הַחֶסֶד נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ אֶת כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת; אִם יְהוּדֵי עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַזּוּלָת, אִם יְהוּדֵי עוֹזֵר לְזוּלָת, נִפְתַּח לוֹ פֶּתַח בְּשָׁמַיִם, וְשׁוֹמְעִים כָּל אֲשֶׁר מִבְּקֶשׁ וְנִעֲנָה. לְזֹאת אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּבָא בְּתָרָא י'), שֶׁר' אֶלְעֶזֶר קָדָם הִתְפַּלֵּה הָיָה נוֹתֵן צְדָקָה, וְאָמַר: "אֲנִי

בְּצֶדֶק אֶחָזָה פְּנִיךָ" — כְּשֶׁאֲנִי בֹא לְהִתְפַּלֵּל לְהַקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, קִדְּמֵנִי נוֹתֵן צְדָקָה; וְכֵן מוֹבָא (בְּשִׁלְחַן עֲרוּב,
 הַלְכוֹת צְדָקָה, סִימָן רמט, סְעִיף יד): טוֹב לִתֵּן פְּרוּטָה לְעַנִּי קִדְּמֵנִי
 כָּל תְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחָזָה פְּנִיךָ"; כִּי כִּף
 אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב:): בְּמִדָּה שֶׁאָדָם
 מוֹדֵד — בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ; אִם אָדָם מִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ שֶׁל
 צְדָקָה וְחֶסֶד, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גַם-כֵּן עוֹשֶׂה עִמּוֹ
 צְדָקָה וְחֶסֶד. וְעוֹד אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (ירוּשְׁלָמִי
 פָּאָה א, א): צְדָקָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים שְׁקוּלוֹת כְּנֶגֶד כָּל
 מְצוּוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהַצְדָקָה נוֹהֶגֶת לְעַנְיִים, וּגְמִילוֹת
 חֲסָדִים — לְעַנְיִים וְלַעֲשִׂירִים, הַצְדָקָה נוֹהֶגֶת לְחַיִּים,
 גְּמִילוֹת חֲסָדִים — לְחַיִּים וְלַמֵּתִים, הַצְדָקָה נוֹהֶגֶת
 בְּמָמוֹנוֹ, וּגְמִילוֹת חֲסָדִים — בֵּין בְּמָמוֹנוֹ בֵּין בְּגוּפוֹ;
 אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תָּמִיד צְדָקָה וְחֶסֶד עִם הַזּוֹלָת, וּבְזֶה
 שֶׁמְסִיעַ לְזוֹלָתוֹ, גוֹרֵם שֶׁהוּא יִהְיֶה צְנוּר הַמְשַׁפִּיעַ שֶׁפַּע
 לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ
 לְהִרְבוֹת בְּצְדָקָה וְחֶסֶד, וּבְזָכוֹת זֶה יַעֲזֹר לָכֶם הַקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, כִּי כִּף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (שְׁבֵת קנא:):
 כָּל הַמְרַחֵם עַל עַנְיִים, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְרַחֵם עָלָיו,
 וַיֵּשׁ לְאָדָם לִתֵּן אֶל לְבוֹ, שֶׁכֵּמוֹ שֶׁמִּבְקֵשׁ בְּכָל שַׁעַה
 מִהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂיִתֵּן לוֹ פְּרֻנְסָתוֹ, וְכֵמוֹ שֶׁמִּבְקֵשׁ
 מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ שִׁשְׁמַע שׁוֹעֲתוֹ, כִּף צָרִיךְ שִׁשְׁמַע שׁוֹעֲת
 עַנְיִים, וְאִף גַּם זֹאת שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא קָרוֹב לְשִׁמְעַ

צַעֲקַת עֲנִיִּים, וְכִמּוֹ שְׂאוּמְרִים (בְּחִפְלַת נִשְׁמַת): "שׁוֹעֵת עֲנִיִּים אַתָּה תִּשְׁמַע, צַעֲקַת הַדָּל תִּקְשִׁיב וְתוֹשִׁיעַ". בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אֵינְכֶם יְכוּלִים לְתַאֵר וּלְשַׁעַר מַעַלַת הַצְּדָקָה וְהַחֲסָד שֶׁאֶחָד עוֹשֶׂה עִם זוּלָתוֹ, כִּי אִם הֵייתֶם יוֹדְעִים כַּמָּה אֲלֵפֵי אֲלֵפִים מִלְּאֲכִים אָדָם בּוֹרָא בְּשַׁעַה שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה וְחֲסָד עִם הַזּוּלָת, הֵייתֶם עוֹסְקִים בְּזֶה כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם. כִּי אֲנַחְנוּ רוֹאִים, שְׁכָל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם סוֹבֵל בְּזֶה הָעוֹלָם, הֵן רַק מִפְּנֵי שֶׁמִּגְרַשׁ עֲנִיִּים, מְבַזֶּה עֲנִיִּים, כְּשֶׁאֶחָד בָּא וּמִבְּקֵשׁ שֶׁיַּעֲזְרוּ לוֹ, עוֹנִים לוֹ בְּחִצְפָּה: "לֵךְ לַעֲבֹד!" מָה אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא? אַתָּה גִרְשָׁתָּ אֶת הָעֲנִי, וְאַתָּה מְבַזֶּהוּ, לְמַחֵר אַתָּה תִּקְבַּל פְּטוּרִין מִעֲבוֹדָתְךָ, וְתִצְטָרֵךְ לְחַזֵּר עַל הַפְּתָחִים, וְאֲנָשִׁים יִצְעֲקוּ לָךְ: "לֵךְ לַעֲבֹד!" וְאַתָּה תֹּאמַר: "הֵייתָה לִי עֲבוֹדָה, וּפְטָרוֹ אוֹתִי, תִּרְחַמוּ עָלַי!" וְזֶה לֹא יוֹעִיל כְּלוּם, כִּי גַם אַתֶּם גִּרְשַׁתֶּם עֲנֵי מִפְּתַח בֵּיתְכֶם; לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מְאֹד לֹא לְבִזּוֹת עֲנֵי, וְאִם אַתֶּם מְבַזִּים אֶת הָעֲנִי, תִּדְעוּ שֶׁאַתֶּם מְבַזִּים, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹמֵד לְיַמִּין אֲבִיוֹן, כְּדַכְתִּיב (תְּהִלִּים קט, לא): "כִּי יַעֲמֵד לְיַמִּין אֲבִיוֹן"; וְמִי שֶׁמִּחָרַף אֶת הָעֲנִי, מִחָרַף אֶת מִי שֶׁעוֹמֵד עַל יְמִינוֹ; וְאֵת זֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, עֲלִיכֶם לְהַחֲדִיר בִּילְדֵיכֶם, שִׁירְגִילוּ עֲצָמָם תָּמִיד לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֲסָד עִם הַזּוּלָת, כִּי בְּרַגַע שֶׁאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה, שׁוֹם מִשְׁחִית לֹא יְכוּל לַגֵּעַ

בו, כי זה מה שהקדוש-ברוך-הוא רוצה: שַׁנְעֶזֶר זה לזה. וכך אומרים חכמינו הקדושים (מדרש זוטא שיר השירים א'): הדורון של הקדוש-ברוך-הוא — צְדָקָה. הנותן צְדָקָה, אִפְלוּ הִיְתָה בְּיָדוֹ עֲבָרָה, וְנָחַתָם דִּינוֹ לְאָבֵד, יְכוּל לְהִיּוֹת מְקַבֵּל פְּנֵי שְׂכִינָה בְּכָל יוֹם, וְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹמֵר לְמַלְאָךְ שֶׁל פְּרַעְנוֹת — אַל תִּגַּע בּוֹ; בְּרַגַע שְׁאֲדָם עוֹזֵר לְשָׁנִי, וְנוֹתֵן צְדָקָה לְעַנְיִים, שׁוֹם דִּין וְשׁוֹם פְּרַעְנוֹת אֵינָם יְכוּלִים לִגַּע בּוֹ, כְּדַכְתִּיב (משלי י, ב): "צְדָקָה תַצִּיל מַמּוֹת"; לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אָנוּ שׁוֹמְעִים בְּכָל יוֹם מְקָרִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, שְׁבַנֵי-אָדָם נִהְרָגִים בְּכָל יוֹם בְּמִיתוֹת מְשֻׁנוֹת וְאִכְזָרִיוֹת. בָּאוּ תַתְחִילוֹ לְהִרְבּוֹת בְּצְדָקָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִזְכּוּ לְהִנָּצֵל מִמִּיתָה; כִּי בְּזֶה שֶׁתִּתְּנוּ צְדָקָה וְתַעֲזְרוּ לְזוּלָתְכֶם, תִּמְשִׁיכוּ עַל עַצְמְכֶם צֵל שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהוּא מְכַסֶּה עֲלֵיכֶם, וְהוּא מְסַתִּיר אֶתְכֶם שְׁלֹא יִגַּע בְּכֶם שׁוֹם מַלְאָךְ הַמְשֻׁחִית. וְכַךְ אוֹמְרִים חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (רות רבָּה, פְּרָשָׁה ה', סִימָן ד'): בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה גְדוֹל כַּחַה שֶׁל צְדָקָה וְכַחַן שֶׁל גּוֹמְלֵי חֲסָדִים, שֶׁהֵם חָסִים לֹא בְּצֵל שַׁחַר, וְלֹא בְּצֵל כְּנָפֵי הָאֲרֶץ, וְלֹא בְּצֵל כְּנָפֵי שָׁמַשׁ, אֲלֵא בְּצֵל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם; כִּי בְּזֶה שֶׁאָדָם מְרֵבָה בְּצְדָקָה, מוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה עָלָיו, וְכֻלָּם מְפַחְדִים מִמֶּנּוּ. וּבְזֶה תְלוּיָה כָּל הַגְּאֻלָּה, שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד יִרְגִישׁ שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה. כִּי מֵהִי הַגְּלוּת? שְׁסֻלְקוּ אֶת הַשְּׂכִינָה

מהעולם. הרי הקדוש-ברוך-הוא נמצא פה אתנו, עמנו ואצלנו, והוא מחיה ומחיה ומקיים את הבריאה, והכל בהשגחתו הפרטית, אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם-בן מכריזין עליו מלמעלה (חלין ז:), כל אשר קורה זה מאתו יתברך. אבל למה בני-אדם אינם מבינים את זאת, וחושבים שהכל טבע, מקרה ומזל, והכל — מריבות, קטטות, חרופין וגדופין, ומחרפים וחותרים תחת זולתם, ורוצים להפילו? הכל בא מחמת הגלות המרה שעוברת על כלנו. ומהי הגלות? אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ז'), שעקר הגלות זהו חסרון אמונה; והגלות מחדירה חשך גדול, שזו הייתה קלפת היונים שהחשיכו עיניהם של ישראל; אבל תכף-ומיד כשנתגלה לנו שהכל משחק, ואנו אומרים: "באו נחזור להקדוש-ברוך-הוא, באו נצעק להקדוש-ברוך-הוא", אזי נגאלים מהגלות המרה שלנו, ומתחילים לחיות חיים נצחיים, חיים נעימים ומתקים, שפארגישים את הבורא יתברך שמו, ומדברים אליו בשפת האם, ובכל מקום שהולכים מדברים רק עמו יתברך, ואין צריכים שום דבר רק אותו יתברך, כי אנו ממליכים על עצמנו רק את מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. ואיך זוכים לזה? רק על-ידי צדקה וחסד; כפשיהודי עוזר לזולתו, ונותן לו צדקה, בזה מגלה שהכל זה אלקות ואלקות זה הכל. לזאת, בני ובנותי היקרים! באו ונצא

מֵעֲצָמֵנוּ, בָּאוּ וְנֹרִיד מֵאֲתָנוּ אֶת הַמְּדָה הַרְעָה שֶׁל אֲכֻזָּרִיּוֹת, בָּאוּ נִתְחִיל לְאַהֵב אֶת הַזּוּלָּת, בָּאוּ נִתְרַם לַזּוּלָּת, בָּאוּ וּנְחִיָּה עֲנִיִּים. וְאִם אֵין לָנוּ מָה לְתֵת לָהֶם וּלְהַחֲיוֹתָם, הִבָּה נִדְבֵר עִמָּהֶם יָפָה, בָּאוּ נִחְזַק אוֹתָם, שְׂזָה גַם בְּכָלֵל צְדָקָה, כְּמוֹבֵא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קו), דָּוִד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר (תְּהִלִּים לֵב, א):

"אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל" — אֲשֶׁרִי הָאָדָם הַזּוֹכֶה לְהַכְנִיס שִׁכְל בְּדֵל; כִּי בְּדֶרֶךְ כָּלֵל עָנִי מִסְתּוֹבֵב שְׂבוּר וְרָצוּץ, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁאֵף אֶחָד אֵינָנו צָרִיךְ אוֹתוֹ, וְאֵף אֶחָד אֵינָנו מִסְתַּכֵּל עָלָיו, אֵף אֶחָד אֵינּוּ נוֹתֵן לוֹ תְּשׁוּמַת לֵב. וְכִשְׁבָּא אָדָם וּמִדְבֵר אֹתוֹ, מְחִיָּה אוֹתוֹ, מְחִזְקוֹ וּמְעוֹדְדוֹ וּמְשַׁמְחוֹ, זֶה הַצְּדָקָה הַכִּי גְדוֹלָה. בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים!

הִבָּה נִפְסִיק אֶת הַקְּנָאָה וְהַשְּׁנָאָה שֶׁיֵּשׁ אֶחָד כְּנֶגֶד זּוּלָּתוֹ, שְׂזָה מָה שְׁמַעְלִים וּמִסְתִּיר אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; כִּי אִם הִיא גְלוּי לְכֻלָּם שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֶּה אֲתָנוּ, עִמָּנוּ וְאֶצְלָנוּ, לֹא הֵינּוּ אֲכֻזָּרִים כְּלָפִי זּוּלָּתָנוּ, לֹא הֵינּוּ מְסִיתִים אֶחָד כְּנֶגֶד זּוּלָּתוֹ, אֲדַרְבָּה הֵינּוּ מְסִיעִים לְרַעֲיָנוּ. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (פְּתֻבוֹת קִיא):

"וּלְבָן שָׁנִים מְחָלֵב" — טוֹב הַמְּלַבֵּין שָׁנִים לְחֻבְרוֹ יוֹתֵר מִמְשַׁקְהוֹ חָלֵב; לְתֵת לְאָדָם לְשִׁתּוֹת חָלֵב — זֶה מְצֻוֶה גְדוֹלָה מְאֹד, לְעֶזֶר לוֹ לְהַרְוֹת צְמָאוֹנוּ, זֶה מְצֻוֶה עֲצוּמָה, אֲבָל לְחִיָּךְ לַזּוּלָּת, לְהַרְאוֹתוֹ שָׁנִים לְבָנוֹת — זֶה גְדוֹל יוֹתֵר; כִּי בְּנֵי-אָדָם זְקוּקִים הַיּוֹם לְחִיּוֹךְ, לְמַלְאָה טוֹבָה,

לְקַבֵּל בְּסִבְר פָּנִים יְפוּת, וּבְזָה מְצִילִים אוֹתָם; כִּי עַל כָּל אֶחָד עוֹבְרִים כָּל-כָּף הַרְבֵּה צָרוֹת וַיְסוּרִים וּבְעֵיזוֹת, וַאֲיֵן לָהֶם לְמִי לְפָנוֹת וּלְדַבֵּר, הוֹלְכִים לְכָל מִינֵי פְּסִיכּוֹלוֹגִים וּפְּסִיכִיאָטְרִים, מְשַׁלְּמִים הוּן רַב, וַאֲיָנָם יְכוּלִים לְעֶזְרָם. אַךְ בְּזָה שְׂאֵתָם, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רַק תַּחֲיִכוּ לְזוּלַתְכֶם, וּתְקַבְּלוּ אֶת כָּל־בְּסִבְר פָּנִים יְפוּת, זֶה הַצְּדָקָה וְהַחֲסֵד הַכִּי גְדוֹלִים. לְזֵאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! תִּרְאוּ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֲסֵד עִם בְּנֵי-אָדָם, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְדַבֵּר עִם הַזּוֹלָת, לְהַקְדִּים שְׁלוֹם לְכָל אֶחָד, וְהַצְּדָקָה הַזֹּאת עוֹלָה עַל כָּל הַצְּדָקוֹת. וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרֻכּוֹת י"ז) עַל רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁמְעוֹלָם לֹא הִקְדִּימוּ אָדָם שְׁלוֹם, אֶפְלוּ נִכְרִי בְּשׁוֹק, אֶפְלוּ גוֹי שֶׁחָלַף עַל פָּנָיו, הוּא הִקְדִּים בְּשְׁלוֹמוֹ; כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִקְדִּימִים בְּשְׁלוֹם אָדָם, זֶה הַצְּדָקָה הַכִּי גְדוֹלָה. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם יְכוּל לַעֲזוֹר לְזוֹלָת, וְנוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, זֶה חָשׁוּב אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד. וְזָכְרוּ הַיֵּטֵב, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! שְׁעַקֵר הַצְּדָקָה וְהַחֲסֵד מִתְּחִיל בְּבֵית. צְרִיכִים, תְּחִלָּה, לַעֲזוֹר לְאִשָּׁה וְלִילָדִים. כְּמֵאמָרָם ז"ל (בְּרֻכּוֹת ג'): "אֲשֶׁרִי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט עוֹשֵׂי צְדָקָה בְּכָל עֵת" — וְכִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת צְדָקָה בְּכָל עֵת? זֶה הֵזֵן בְּנָיו וּבְנוֹתָיו כְּשֶׁהֵם קִטְנִים. כְּשֵׁישׁ לְאָדָם יְלָדִים בְּבֵית, וְהוּא מְפָרְנָסָם, זֶה הַצְּדָקָה הַכִּי גְדוֹלָה. כִּי אִם אַתָּם רוֹצִים, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֲסֵד, תִּתְחִילוּ בְּבֵית, הַבַּעַל

יִפְרַנְס אֶת אִשְׁתּוֹ וְיִלְדִיו, וְהָאִשָּׁה תַעְזֹר לְבַעֲלָהּ וְלִילָדִים,
 וְאִם בֵּיתְכֶם יִהְיֶה מְשֻׁתָּת עַל יְסוּדוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד, אֲזַי
 תּוּכְלוּ אַחֲר־כֵּן לְצַאֵת לַחֲוִץ וְלַעְזֹר גַּם לְאַחֲרִים; כִּי
 לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, אָנוּ עֵדִים, שֵׁישׁ בְּנֵי-אָדָם, שְׁמַת־אֲכֹזְרִים
 עַל נְשׁוֹתֵיהֶם וְיִלְדֵיהֶם, וּבַחֲוִץ הֵם כֵּן עוֹזְרִים. וּבְאִמַּת
 עֲלִיכֶם קֹדֶם לַעְזֹר בְּבֵית, וְאַחֲר־כֵּן בַּחֲוִץ, וְעַל-יְדֵי-זֶה
 תּוֹרִידוּ אֶת הַשְּׂכִינָה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְיִהְיֶה לְכֶם חֶלֶק
 בְּגֵאֻלָּה הַנִּצְחִית; אֲשֶׁר־מִי שְׁנוֹתֵן צְדָקָה בְּכָל יוֹם,
 וּמִפְּרִנְס עֲנִיִּים וְעוֹזֵר דָּלִים, וּמְדַבֵּר עַל לֵב אֲמָלָלִים
 וְשׁוֹבְרִים, שָׂאז יִהְיֶה כָּלִי שֵׁימֶשֶׁף עָלָיו אוֹר הַשְּׂכִינָה,
 אֲשֶׁר־לוֹ!

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלִיכֶם לְדַעַת, אֲשֶׁר גִּדְּל
 מַעֲלַת הַצְּדָקָה — אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר כָּלֵל, וְהַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה הַזֹּהִירָה עָלֶיהָ כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי צְרִיכִין לְתַן
 לְעֲנִיִּים חֶלֶק שֵׁישׁ לָהֶם בְּשַׁפַּע שָׁלוֹ. כִּי בּוֹדָאֵי גַם לָזֶה
 הָעֲנִי וְהָאֲבִיוֹן יֵשׁ צְנוּר שֶׁל שַׁפַּע, וְאִם הִיא הָעוֹלָם
 מִתְנַהֵג כְּרֹאוֹי, לֹא הִיא שׁוֹם אֲבִיוֹן בְּעוֹלָם כָּלֵל; כִּי
 הִיִּתָּה יוֹרֶדֶת לְכָל אֶחָד הַשַּׁפְּעוֹתוֹ מִשְׁכָּל הַכּוֹלָל, שֶׁשָּׁם
 שָׂרֵשׁ כָּל הַהַשַּׁפְּעוֹת כְּלָן, דֶּרֶךְ הַצְּנוּר וְהַכָּלִי שָׁלוֹ; הֵינּוּ
 כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ אֲב הַרְחֲמֵן, וּמִשְׁפִּיעַ שַׁפַּע לְכָל הָעוֹלָם

כָּלוּ, שְׂזָה נִקְרָא שְׁפַע כְּלָלִי, שְׂבָא מְשָׁכֵל הַכּוֹלֵל כָּל
 הַשְּׂכָלִיִּים, שֶׁהוּא הָאֶרֶת הַצְּדִיק הָאֵמֶת שְׂמַגְלָה וּמְפָרְסֵם
 אֶת אֲמִתּוֹת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּגִלּוֹי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, וְלִכְּן
 הוּא נִקְרָא שְׂכָל הַכּוֹלֵל (לְקוּטִי-מוֹהֲרָ"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא),
 וּמִשָּׁם נִשְׁפָּעוֹת הַשְּׁפָעוֹת לְשְׂכָלִיִּים פְּרָטִיִּים, הֵינּוּ כָּל
 אֶחָד כְּפִי הַשְּׂכָל הַפְּרָטִי שְׁלוֹ, עוֹשֶׂה צְנוּר, וּמְקַבֵּל
 מִשְׁפַּע הַכְּלָלִי וּמִשְׂכָּל הַכּוֹלֵל. וּמֵאַחַר שְׂלֵכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל
 יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַצְּדִיק שֶׁהוּא שְׂכָל הַכּוֹלֵל כָּל הַשְּׂכָלִיִּים,
 לִכְּן רָאוּי שְׂכָל אֶחָד יִקְבֵּל וַיִּינַק מִמֶּנּוּ. וְכִמוֹ שִׁיְהִיָּה
 לְעֵתִיד בְּאֵמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טו, ד): "אִפְסֵם כִּי לֹא
 יִהְיֶה בָּךְ אֶבְיוֹן"; כִּי כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל מְקִימִין הַתּוֹרָה, אָז הֵם
 נִכְלָלִין בְּשְׂכָל הַכּוֹלֵל, וְנִמְשָׁךְ הַשְּׁפַע לָהֶם, הֵינּוּ לְכָל
 אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַצְּנוּר שְׁלוֹ; כִּי בּוֹדָאֵי יֵשׁ לְכָל אֶחָד
 מִיִּשְׂרָאֵל כְּלִי וְצְנוּר לְקַבֵּל רַב הַשְּׁפַע, כִּי כָּל אֶחָד
 מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שִׁיּוֹצֵאת מִשְׂכָּל
 הַכּוֹלֵל כָּל הַשְּׂכָלִיִּים, בְּבַחֲיִנַת (עֵין זֹהַר ח"ב פה. קכא. וּח"ג
 פא.): אִוְרִיתָא מְחַכְמָה עֲלָאָה נִפְקַת; אֲבָל עֶקֶר הָעֲנִיּוֹת
 הִיא רַק עַל-יַדֵּי שְׁפוּגְמִין בְּהַתּוֹרָה; וְהָעֶקֶר — עַל-יַדֵּי
 פְּגָם אֲמוּנַת חֲכָמִים, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה נִתְעַרְבוּ וְנִתְבַּלְּבוּ
 הַצְּנוּרוֹת, עַד שֶׁרַב הַשְּׁפַע יוֹרֵד לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
 וּרְשָׁעִים. וּמֵעַט הַשְּׁפַע הֵבֵא לְיִשְׂרָאֵל אֵינּוּ יוֹרֵד כְּסֻדָּר,
 עַד שֶׁהַשְּׁפַע שָׁל זֶה, הוּא לְפָעָמִים אֲצֵל זֶה, וְעַל-כֵּן זֶה
 יֵשׁ לוֹ עֲשִׂירוֹת גְּדוֹלָה וְזֶה עָנִי וְאֶבְיוֹן גְּדוֹל, וְסוּבֵל

עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת. וּבְאַמֶּת בְּשִׂרְשׁוֹ, עֲשִׂירוֹת שֶׁל זֶה רַבָּה מִחֶלֶק הָעֲנִיִּים, רַק עַל-יְדֵי פָגַם אָמוּנַת חֲכָמִים, שְׁעוֹקְרִים עֲצָמָם מִהַצְדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא שָׁכַל הַכּוֹלֵל כָּל הַשְּׁכֵלִיִּים, מִשֵּׁם בָּא אֲשֶׁר נִתְּבַלְּבַל הַסֵּדֶר וַיּוֹרֵד הַשֹּׁפֵעַ לְזֶה יוֹתֵר מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁבִּעֵקֶר כָּלֵל הַשֹּׁפֵעַ שֶׁכֵּלָה הִיא שְׂיִכַת רַק לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְעַכְשָׁיו בְּעֹנֹתֵינוּ הַרְבִּים רַב הַשֹּׁפֵעַ אֲצֵל עוֹבְדֵי הַכּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. נִמְצָא, שְׁעוֹבְדֵי הַכּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת אוֹכְלֵי הַשֹּׁפֵעַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עֵיִן יִרְמִיָּה כג, ח): "וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל" וְגו', וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כח, לג): "פְּרִי אֲדַמְתָּךְ וְכֹל יִגִיעַךְ יֹאכַל עִם אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ"; כְּמוֹ-כֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעֲצָמָן, הָעֲשִׂירִים אוֹכְלִים חֶלֶק הָעֲנִיִּים. וְעַל-כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לְהַחֲזִיר וּלְתַתּ לְהָעֲנִי חֶלְקוֹ בְּטוֹב לֵבָב וּבְשִׂמְחָה וּבִסְבֵר פָּנִים יְפוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טו, י): "וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בַּתְּתִיךְ לוֹ וְגו', כִּי בְגַלֵּל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרְכֶךָ הַיְוָי"ה אֶלְקִיךָ"; כִּי בְּאַמֶּת הוּא לְטוֹבָה גְּדוּלָה לְהָעֲשִׂיר, כְּשֶׁמַּרְבֵּה בְּצְדָקָה וּמִחֲזִיר לְהָעֲנִי חֶלְקוֹ, כִּי אִזּוֹ כְּפִי מֵהַשֹּׁפֵעַ שֶׁיְהִיָּה נִמְשָׁךְ בָּהֶם הַשֹּׁפֵעַ כְּסֵדֶר. וּבְפֶרֶט כְּשֶׁזוֹכָה לְתַן צְדָקָה בְּשׁוֹפֵי לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּאַמֶּת, שְׂזָה עֵקֶר תִּקּוּן אָמוּנַת חֲכָמִים — כְּשֶׁמֵּאֲמִין בָּהֶם כָּל-כָּף, עַד שֶׁמִּפְּזֹר מְמוֹנּוֹ בְּשִׁבִיל לְהַחֲזִיק אוֹתָם וּלְהַתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי אָמוּנַת חֲכָמִים חוֹזְרִין

הצנורות לילך כסדר, ואז יורד השפע בשופי גדול לכל אחד ואחד; כי אפלו העשיר שמקבל עתה רב שפע, ויש לו עשירות גדולה, עם כל זאת כשהוא שלא כסדר מחמת בלבול הצנורות, אזי לא יתקיים אצלו זמן רב השפעתו. וגם על-פי-רב יש עכובים הרבה, מחמת שאין השפע יורד כסדר, אבל כשנותן צדקה לעני בהרחבה גדולה, כמו שכתוב (דברים טו, ח): "פתוח תפתח את ידך לו" וגו'; על-ידי-זה נפתחין הצנורות ויורד השפע בברכה גדולה כסדר בלי עכוב. וזה (שם): "כי בגלל הדבר הזה יברכה" וגו'. ועל-כן מצינו (יומא כג:), כשנכנס הכהן גדול ביום הכפורים לפני ולפנים, ששם אבן השתיה, ושם עקר הארת חכמה עלאה, שכל הכולל, שהוא שרש כל צנורות השפע כלם, ולכן התפלל שם: 'שלא יצטרכו עמך ישראל זה לזה וכו', הינו שלא יתערבו הצנורות, חס ושלום, על-ידי פגם אמונת חכמים. וזה ו'שלא תפיל אשה פרי בטנה', ו'שלא יעדי עביר שלטון מדבית יהודה'; והכל פונה אחת; כי ברגע שאדם נכלל בשכל הכולל, ויש לו אמונת חכמים בהצדיק האמת, ועוזר לו בכל מה שרק יכול, ומחזיק אותו, על-ידי-זה הוא לא צריך את זולתו, וכן יש שפע לכל אחד, ואין בחינת הפלה, חס ושלום, כמוכא (לקוטי-הלכות, פקדון, הלכה ה', אות לה); ולכן, בני ובנותי היקרים! ראו למסור את נפשכם להרבות בצדקה

לְעֵנִיִּים מְהֻגָּנִים, וְתָמִיד תִּבְקָשׁוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂיִזְמִין
 לָכֶם עֵנִיִּים מְהֻגָּנִים, כִּי אִם אֵין זֹכִים, אֲזִי מְגִיעָה
 הַצְּדָקָה לְעֵנִיִּים שְׂאִינָם מְהֻגָּנִים, שְׂזֵהוּ מֵהַ שְׂאִמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּבֹא קָמָא טו): אָמַר יְרֻמִּיהוּ לְפָנַי
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֶפְלוּ בְּשַׁעַה שְׂעוֹשִׁים צְדָקָה,
 הַכְּשִׁילִם בְּעֵנִיִּים שְׂאִינָם מְהֻגָּנִים, כְּדִי שְׂלֹא יִקְבְּלוּ
 עֲלֵיהֶם שָׂכָר. וְלִכֵּן אִם כָּבֵר נוֹתְנִים צְדָקָה, רְאוּי לְתַן
 לְהַצְּדִיק הָאֱמֶת וּלְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים, חֲכָמֵי הָאֱמֶת
 שְׂבָכָל דוֹר וָדוֹר, שְׂזֵה בְּעֶצְמוֹ תְּקוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים.
 וְעַל-יְדֵי שְׂמְרָבִים בַּצְּדָקָה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְאַחֲדִים כָּל
 הַצְּנוּרוֹת וְהַשְּׂכֵלִיִּים הַפְּרָטִיִּים אֶל שְׂכָל הַכוֹלֵל, וְנִשְׁפָּעַת
 הַשְּׂפָעָה מְרֻבָּה לְכֻלָּם, וְאֵין אָדָם צָרִיךְ לַחֲבֵרוֹ, אֶלֹא כָּל
 אֶחָד מִקְּבֵל הַשְּׂפָעָה כְּפִי הַכְּנָתוֹ שְׂמַכִּין אֶת עֶצְמוֹ לְקַבֵּל
 מִשְׂכָּל הַכוֹלֵל. וּמֵה גַם, שְׂאִינוֹ נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ בְּחִינַת נֶפֶל,
 שְׂאִינוֹ נֶאֱבָד, וְנוֹפְלוֹת מִמֶּנּוּ הַהַשְּׂפָעוֹת, כִּי כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד נִשְׂאֶרֶת אֶצְלוֹ הַשְּׂפָעָתוֹ. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
 הַיְּקָרִים! רְאוּ לְעֹזֵר תָּמִיד לְלוּמְדֵי תוֹרָה, שְׂזֵה עֵקֶר
 שְׂלֵמוֹת הַצְּדָקָה, וְעַל-יְדֵי שְׂתַעֲזְרוּ לָהֶם, תִּתְחַלְקוּ גַם עִם
 הַתּוֹרָה שְׂלוּמְדִים, וְתִתְחַזַּק אֶצְלָכֶם הָאֱמוּנַת חֲכָמִים,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה יִשְׂפַע עֲלֵיכֶם שְׂפַע רַב בְּהַשְּׂפָעָה מְרֻבָּה.
 "וְאֵל יִרַע לְבָבְךָ בְּתַתִּיף לָהֶם"; כִּי אֲדַרְבֶּה! בְּזֵה שְׂאִתָּה
 נוֹתֵן לְחֲכָמִים הָאֱמֶתִיִּים, בְּזֵה יִשְׂפַע עֲלֶיךָ שְׂפַע רַב
 מִשְׂכָּל הַכוֹלֵל. וּבְאֱמֶת יֵשׁ יֵצֵר הָרַע גְּדוֹל לֹא לְתַן

לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה לו, סִימָן ג'): הַרְבֵּה פְּעָמִים שָׁאָדָם מְכוּן בְּלִבּוֹ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה, וַיֵּצֵר הָרַע שֶׁבְּתוֹכוֹ אוֹמֵר: מַה לְּךָ לַעֲשׂוֹת מְצוּהָ וּלְחַסֵּר אֶת נִכְסֶיךָ? ! עַד שֶׁאַתָּה נוֹתֵן לְאַחֵרִים, תֵּן לְבְנֶיךָ; וּמִזֶּה גּוֹרֵם לַעֲצֻמוֹ, שִׁיפֹל וַיִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ הַשֶּׁפַע, מֵאַחַר שֶׁפּוֹגֵם בְּאֲמוּנַת חֲכָמִים. וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם רוֹצִים שִׁיְהִיָּה לָכֶם שֶׁפַע רַב, רְאוּ לְהַשְׁפִּיעַ מִמֶּה שֶׁחָנַן אֶתְכֶם הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לַעֲנִיִּים מְהֻגָּנִים, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבִקְיֻום הַמְצוּוֹת בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ הַכִּי גְדוּלָּה, וּבִזְכוּת זֶה יֵאִיר עֲלֵיכֶם אוֹר וְזִיו וְחַיּוּת וּדְבָקוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מִשְׁכָּל הַכוֹלָל, וְעוֹלָמְכֶם תֵּרְאוּ בְּחַיֵּיכֶם; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלָל, וּמַרְבֵּה בְּצְדָקָה לַעֲנִיִּים מְהֻגָּנִים, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִשְׁפַע גַּם עֲלֵיכֶם שֶׁפַע רוּחָנִי וְשֶׁפַע גִּשְׁמִי, וַיְהִיָּה לָכֶם טוֹב בְּזֶה וּבְבֹא לְנִצָּח נְצָחִים.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

תַּפְלָה נִזְרָאָה וְנִפְלְאָה לְזִכּוֹת לְתֵת צְדָקָה לְעֲנִיִּים מִהַגְנִיִּים

הַעֲתַק מֵהַסֵּפֶר הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא "לְקוּטֵי-תַפְלוֹת"
תַּפְלָה קִנֵּב

מָרוֹם וְקְדוּשׁ, פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת, עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת, בְּעַל
מְלַחֲמוֹת זֹרֵעַ צְדָקוֹת, מִצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת,
עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ, עֹשֶׂה עִמִּי צְדָקָה
וְחֶסֶד, וְזִכְנִי לְתֵן צְדָקָה חֲרִיבָה לְעֲנִיִּים הַגּוֹנִים בְּאֶפֶן
שִׁיחִיָּה לִי תִקּוֹן גָּדוֹל לְפָנֶיךָ הַבְּרִית שֶׁפָּגַמְתִּי נִגְדָּד
בְּלִי שְׁעוֹר.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם אֲתָה יוֹדֵעַ כִּמָּה וְכִמָּה הִרְחַקְתִּי
הַשֹּׁפֵעַ מִתְקַדְּשָׁה עַל יְדֵי פָנֶיךָ הַבְּרִית
וְהַמְּשַׁכְּתִי לְמָקוֹם שֶׁחֲמַשְׁכְּתִי רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ,
לְמָקוֹמוֹת אֲשֶׁר לֹא נָתַן לְהִזְכֵּר וּפְגַמְתִּי כִּמּוֹ
שֶׁפָּגַמְתִּי אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁעַר, אֲשֶׁר הִתְקוֹן לְזֶה
הוּא צְדָקָה לְעֲנִיִּים הַגּוֹנִים דּוֹקָא שְׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים
וּמְשִׁיכִים הַשֹּׁפֵעַ אֶל הַקְּדוּשָׁה. אֲבָל אִידֵי זִכְיִין לְזֶה
כִּי רְבוּ הַמְּנִיעוֹת מְאֹד שֶׁל מִצְוֹת צְדָקָה הֵן מִחַמַּת

רַע לְבַבְנוּ וְחֶסְרוֹן הַבְּטָחוֹן וְהָאֱמוּנָה, וְגַם
 בְּשִׁמְתֵי גִבּוֹרִים וּמְשַׁבְּרִים אֲכֹזְרִיּוֹת שְׁפִלְבּ וְנוֹתָנִים
 צְדָקָה אֵין אֶתְנוּ יוֹדֵעַ עַד מָה מִי הוּא הָעֵנִי הַחֲגוּן
 בְּאֵמֶת אֲשֶׁר עַל יָדוֹ נִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע אֶל
 הַקְּדוּשָׁה וּלְתַקֵּן פָּנָם הַבְּרִית עַל יְדֵי זֶה.

עַל כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ בַּעַל הַרְחָמִים בַּעַל הַצְּדָקָה
 וְהַחֶסֶד חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַח מִמּוֹנֵנוּ
 נִדַח, אֲשֶׁר אַתָּה עוֹסֵק בְּתַקוּנֵי בְּכָל יְעַת, שְׁתַּחֲוֶם
 וְתַחְמַל עָלַי, וְתִזְכְּנֵי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים לְתַן צְדָקָה
 הַרְבֵּה לְעֵנִיִּים הַגּוֹנִים עֵנִיִּים בְּשָׂרִים בְּאֵמֶת
 הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוּדַת יְהוָה בְּאֵמֶת, וְתִשְׁמְרֵנִי
 וְתִצְּלֵנִי מִלְּתַן צְדָקָה לְעֵנִיִּים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים. אַתָּה
 לְבַד תִּשְׁמְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִלְּהַפְשֵׁל בְּחַם חַם וְשָׁלוֹם
 כִּי גָלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שְׂאִין בָּנוּ דַעַת לְשִׁמּוֹר מִחַם
 רַק אַתָּה לְבַד יוֹדֵעַ אֶת לְבַב כָּל בְּנֵי הָאָדָם וּמִבֵּין
 אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם, אַתָּה יוֹדֵעַ רְזִי עוֹלָם וְתַעֲלוּמוֹת
 סִתְרֵי כָּל חַי, חוּם וְחֶמֶל עָלַי וַעֲשֵׂה עִמִּי כַּגְּדֹל
 נִפְלְאוֹת חֲסְדֶיךָ הָעֲצוּמִים, וְתִסְבַּב סְבוֹת לְטוֹבָה
 בְּכָל יְעַת, בְּאִפֵּן שְׁתִּזְמִין לִי עֵנִיִּים הַגּוֹנִים בְּאֵמֶת
 לְזָבוֹת בָּחֶם. וְתַעֲזֹר וְתַחֲזֵק אֶת לְבָבִי לְתַן לָחֶם
 צְדָקָה הַרְבֵּה בְּלֵב טוֹב, בְּסִבָּר פָּנִים יְפוֹת; וְאַזְכָּה

לְהוֹסִיף בְּכֹל פֶּעַם לְהַרְבּוֹת בְּצְדָקָה וְחֶסֶד, וְלִילֵךְ
 לְקַבֵּץ נְדָבוֹת מֵעַמּוּךְ יִשְׂרָאֵל לְהַחְזִיק עֲנִיִּים
 הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּאֵמֶת. כִּי כָּבֵד הוֹדַעְתָּנוּ
 שְׂאִין שׁוֹם אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל פֶּטוּר מִמַּצּוֹת צְדָקָה
 אֲפֹלוּ הָעֲנִי שְׂבִיִּישְׂרָאֵל. אֲבָל אֶתָּה יוֹדֵעַ קִשְׁיוֹת
 לְבַבְנוּ, וְאִידֵי מִתְגַּבְּרִים הַמוֹנְעִים וְהַבְּלוּלִים אֲפֹלוּ
 עַל גְּדוּלֵי הָעִשְׂרִירִים מִלִּתֵּן צְדָקָה עַד אֲשֶׁר הוֹלְכִים
 מֵעוֹלָמָם, וּמְאוּמָה לֹא יִשְׂאוּ בִידָם. מִכָּל שֶׁכֵּן קִטְנֵי
 הָעֶרֶךְ אֲשֶׁר פִּרְנָסְתֶם מְצַמְצַמֶת אֲשֶׁר רַבּוּ
 הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלוּלִים מְאֹד מִמַּצּוֹת צְדָקָה, בְּפֶרֶט
 לְזָכוֹת בְּעֲנִיִּים הַגּוֹנִים.

עַל כֵּן אֵין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עָלֶיךָ אָבִינוּ
 שְׂבִשְׂמִימִם, בְּזָכוֹת וְכַח הַצְּדִיקִים הָאֱמֶתִיִּים
 שְׂאֵנוּ נִשְׁעָנִים עֲלֵיהֶם בְּכֹל דְּבָר, אֵלֶיךָ שִׁטַּחְתִּי אֶת
 כַּפֵּי עֵינַי תְּלוּיוֹת אֵלֶיךָ לְבַד כִּי אֶתָּה לְבַד יוֹדֵעַ
 כַּמָּה וְכַמָּה תְּקוּנִים אֲנִי צָרִיךְ בְּשִׁבִיל תְּקוּן הַבְּרִית
 אֲשֶׁר פָּגַמְתִּי בּוֹ הַרְבֵּה וְאֲנִי רְחוּק מִכֶּלֶם מְאֹד, רַק
 עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים אֲנִי בּוֹטֵחַ וְעַל חֶסֶדְךָ אֲנִי נִשְׁעָן,
 שְׂאֶתָּה תִּסְבֵּב סְבוֹת לְטוֹבָה בְּרַחֲמֶיךָ וּתְזַכְּנֵנִי לְתִקּוֹן
 אוֹתִי בְּכֹל הַתְּקוּנִים, וְתוֹשִׁיעֵנִי לְתֵן צְדָקָה הַרְבֵּה
 לְעֲנִיִּים הַגּוֹנִים הַרְבֵּה, וְלַעֲסֵק בְּצְדָקוֹת לְעוֹרֵר לֵב

אֲחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל מֵהֶם צְדָקוֹת תְּרִבֵּה בְּכָל
עֵת לְהַחְזִיק יְרֵאֵי יְהוָה הָאֲמֵתִיִּם, בְּאִפְן שְׂאֵזֶפֶה
לְתַקּוֹן הַבְּרִית בְּשִׁלְמוֹת פְּאֻמֹת, וְלֹא אֶעֱדֵל
בְּכַסּוּפָא קַמָּךְ. "יְהוָה יִגְמַר בְּעַדֵי יְהוָה חֲסִדָּךְ
לְעוֹלָם, מַעֲשֵׂי יְדִידֶךָ אֵל תִּרְבֶּה. יְהִיו לְרִצּוֹן אֲמָרֵי פִי,
וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ, יְהוָה צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי" אָמֵן.